

Yaralanmalar

Çeşitli nedenlerle vücut dokularının bütünlüğünün bozulması ya da bir kısmının kaybına yara denir. Deri altına ulaşan kesikler büyük sinir, kırıç ve damarları keserek kopmalarına, yoğun kanamalara sebep olabilir. Kesici aletlerin sebep olduğu yaraların oluş biçimi ve anatomik olarak gösterdiği özellikler yara zemininin rahatça görülmesine olanak verir. Delici yaralarda ise yaranın eni ve boyu çok küçüktür. Bu tür yaralar bazen ince-uzun kesici aletler, bazen sivri dal ve çubuklar bazen de ateşli silahlar yol açar. Bıçak, şiş, sivri cam gibi nesnelere meydana gelen yaralanmalarda isabet alan yere göre hani organın ne derece yaralandığını kestirme son derece zordur. Yaralar iki şekilde görülebilir:

- a. Açık yaralar
- b. Kapalı yaralar

Açık yaralar :

Deri yüzeyinde görülebilen yaralara açık yaralar denir.

- Sıyrıık şeklindeki yaralar.
- Kesik şeklindeki yaralar.
- Delici yaralar.
- Ezici yara.
- Yırtılma şeklindeki yaralar.
- Ateşli silah yaraları
- Isırma yaraları.
- Yanık yaraları.

Kapalı yaralar :

Deri yüzeyinden görülmeyen, deri altı derin doku yaralanmalarına kapalı yara denir.

- Hematom
- Ekimoz

YARALANMALARDA İLK YARDIM :

Yapılması gerekenler :

- Fışkıran tarzda kanayan kesiklerde hemen hastaneye gidin. Hastaneye ulaşana kadar , yaranın üstüne temiz bir bez ile bastırmaya devam edin.
- Yaralıyı emniyetli bir yere alarak oturtunuz veya yatırınız.
- Varsa önce kanamayı durdurunuz.
- Ellerinizi sabunlu su ile yıkayınız.
- Yara üzerindeki varsa giysileri dikiş yerinden sökünüz veya kesiniz.
- Yara üzerine pansuman koyduktan sonra yaranın etrafını sabunlu su ile temizleyiniz ve yaraya değmeyecek şekilde tentürdiyot sürünüz.
- Yara kirli ise pansumanı kaldırıp, yarayı merkezden, dış çevreye doğru ılık sabunlu su ile yıkayınız.
- Yara üzerine pansuman koyup, sargı bezi ile sarınız.
- Yaralı kısmın altına kalın karton v.b. koyup sararak tesbit ediniz, dinlendiriniz.
- Ağrıyı, şişliğı ve morluğı önlemek için o bölgeye havluya sarılı buz koyunuz.
- Yara içinde batık cisimler varsa, simitçik yapıp koyunuz ve sargı bezi ile sarınız.
- Yaralı extremite (kol, bacak, parmak vb.) yukarı kaldırılmalıdır.
- Damarları açan kesikleri için bir turnike uygulayın.
- Delici yaralanmalarda, batarak vücutta kırılmış delici cisimleri yerinde bırakarak bir bandajla bölgeyi sargılayın ve doktora başvurun.
- Delici göğüs yaralanmalarında göğüs kafesindeki deliğı bantlarla hava ile irtibat etmesin diye kapatın ve acilen hastayı hastaneye ulaştırın.

Yapılmaması gerekenler :

- Yara üzerine tentürdiyot ve benzen antiseptik sürmeyiniz.
- Kesilen yeri kesinlikle tütün, makine yağı, solvent

gibi maddeler sürmeyin.

- Yara üzerine, yara tozu, pudra, merhem, kül, tütün v.b. şeyler koymayınız.
- Kesilen yeri mikrop bulaştıracak bir yere değdirmeyin.
- Yara üzerine pamuk koymayınız.
- Yaraya ve pansuman malzemesine el sürmeyiniz.
- Sıcak kompres uygulamayın.
- Yaraya batan cismi çıkartmaya çalışmayın, bölgeyi kalın bir bandajla sarın.
- Kesik kısmı vücudun aşığına doğru sarkıtmayın.

PARMAK VE KÜÇÜK ORGAN KOPMALARINDA YAPILMASI GEREKENLER :

- Kanayan bölgeye baskı yaparak kanamayı kontrol altına alın.
- Kopan organı plastik bir torbaya koyun.
- Bu torbayı içi buz dolu bir kaba koyun ve acilen hastaneye baş vurun.
- Hastaneye ulaşana kadar kanayan bölgeye baskı uygulamaya devam edin.

KAFA YARALANMALARINDA İLK YARDIM :

Çeşitli nedenlerle ve değişik derecelerde kafa yaralanmaları olmaktadır.

Beyin Sarsıntısı: Başa gelen darbe ile beyin sarsıntısı olur.

Değişik derecelerde şuur kaybı olabilir.

Basit bir kusmadan sonra şuur kaybı geçebildiğı gibi beyin kanaması nedeniyle ölebilir.

- Kafadaki saçlı deri kesilmişse; damarları çok olduğundan fazla kanar. Eğer yarayı zor görüyorsanız, yaranın 5 cm. etrafındaki saçları makasla tıraş ediniz.
- Yara üzerine temiz bir mendil ya da varsa pansuman koyup üzerinden yara kenarına elle bastırınız.
- Gerekirse o bölgeye giden atardamar üzerine basınç

yaparak kanamayı durdurunuz.

– Yaranın temizlenmesi ve dikilmesi gerekir, hastaneye gönderiniz.

Başa gelen darbe ile burun ya da kulaktan kan ya da berrak su gibi beyin omurilik sıvısı geliyorsa bu çoğu kez kafa tabanındaki bir kırığın habercisidir. Kulak zarı yırtılmış olabilir.

– Yaralıyı akıntının geldiği yer üzerine yan olarak yatırınız. Akıntının geldiği kısma, temiz mikropsuz pansuman, yoksa mendil koyunuz.

– Kesinlikle burun ve kulağa pamuk tıkamayınız. Kafa içindeki basıncı arttırarak zarar vermiş olursunuz.

– Hemen hastaneye gönderiniz.

– Eğer doktor ya da hastaneye gönderme çeşitli nedenlerden olamıyorsa ve çok gecikecekse o zaman yukarıda belirtilen önlemlere devam ediniz. 2-3 gün bolca gelen akıntı ortalama 10 günde durabilir.

– Burundan beyin omurilik sıvısı geliyorsa hastayı yarı oturur duruma getiriniz.

– Yaralıya burundan kuvvetlice hava vermemesini söyleyiniz. Aksi durumda mikropların burundan kafa içine geçmesine ve kafa içi basıncının artmasına yol açabilirsiniz.

– Solunum yollarını açınız. Gerekirse ağızdan ağıza yapay solunum yapınız.

– Şuursuz ise öne meyilli olarak yanına yatırınız. Aksi durumda sırt üzeri düz olarak yatırınız.

– Taşıma sırasında daha fazla yarananmamasına, sarsılmamasına özen gösteriniz.

– Şoku önlemek için gerekli önlemleri alınız.

– Yarasını sarınız. Kanaması varsa durdurunuz.

– Yaralı pek etkilenmemişse doktora gitmek istemiyorsa yalnız bırakmayınız. İkna etmeye çalışınız. Kafa içi kanama tehlikesi nedeniyle ilk 24 saat kontrol altında tutunuz. Şuurunda değişiklik olabilir. Hatta ölebilir. Eğer nabız yavaşlarsa kafa içi kanama nedeniyle

kafa içi basıncın arttığı belirtisidir.

– Kafa yaranmalarından sonra geç olarak kafa içinde kanama olabileceğini unutmayınız. Yaralanmadan 1-3 ay sonra genel cerrahi uzmanına, beyin cerrahına veya sinir hastalıkları uzmanına muayene olunuz. Başa gelen darbe sonucunda kafa kemiklerinde çizgi şeklinde kırık olabildiği gibi bazen beyine doğru çökme şeklinde de kırık olabilir. Elinizle saçlı deriyi muayene ederken o kısımda bir çöküklük olduğunu saptayabilirsiniz.

Bazen kırık yerine, kafa derisi altında şişlik yapacak derecede çok kan birikmesi olabilir.

– Hastayı sırt üzeri yatırınız. Sarsmadan muayene ediniz.

– Şişlik üzerine buz uygulayınız.

– Hemen hastaneye gönderiniz.

ODTU SAĞLIK VE REHBERLİK MERKEZİ

YARALANMALAR

İLK YARDIM EĞİTMENİ

Hemş.ŞENAY TİLKİ